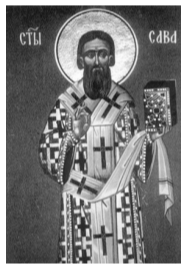

Глас Васојевића

БРОЈ 16 · БЕОГРАД, О ПЕТРОВУ ДНЕ 2005

ОД НЕМАЊЕ ДО ВАСА

Свети Сава

Св. Петар Цетињски

НЕМАЊА
Краљ Радослав

Цар Душан

Карађорђе

Вук Караџић

Његош

Костадин
ВАСОЈЕ 1217-1286.

Стево

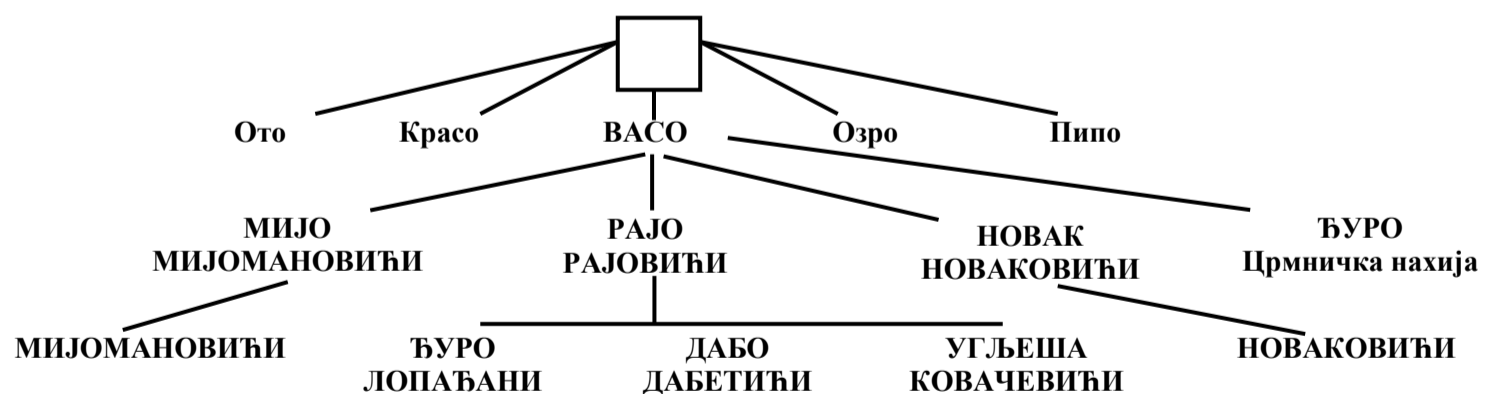
Костадин

Мојсије Зечевић

Миљан Вуков

На високим Комовима и хладним изворима Таре и Лима стољећима обитава највећа данас српска породица племе Васојевићи.

Предање казује овако: Немања, а од Немање Радослав, а од Радослава Костадин, а од Костадина Васоје (1217-1286.) давни предак Васојевића по коме је и племе добило име.

По предањима, Васоје је син (посинак) цара Душана, па је о томе било и усмених расправа између краља Николе и Васојевића.

Када су се Васојевићи наљутили на краља Николу због његовог нетактичног понашања према војводи Лакићу Војводићу, отворено су поручили и негодовали:

«Што мисли господар и зна ли он да смо ми Васојевићи од силног цара Душана. Ако ће он лијепо, добро и јест неће ли како хоће, граница ни се зна, па га нека тамо, а ми овамо и овесели Боже.»

Васоје је погинуо око 1286. године. Васоје је имао сина Стевана, а од Стевана Костадин (други). Васојевић Стево (1342-1389.) је син Васојев. Столовао је на Грацу (Комска жупа), а који је са својих четири хиљаде Васојевића учествовао у Косовском боју 1389. и погинуо бранећи манастир Грачаницу.

Васојевићи су данас насељени у Шумадији, у Београду, у Срему, у Бачкој (Савино Село), у Банату, у Ужичком крају, у Топличком крају, готово по цијелој Србији, у Српској Републици, а велики број живи у Чикагу, Лос Анђелесу и другим градовима

Америке, у Сиднеју, Перту и другим градовима Аустралије, у Паризу, Лондону и готово свим градовима Европе, али сви знају одакле су им преци.

Млади Васојевићи данас истражују и своје поријекло, а познају се и препознају по изгледу, по отмености, по отреситости, а посебно по томе што држе да су Немањића сој и да славе славу светог Аранђела.

Овај број «Гласа Васојевића» жели да подсети младу генерацију на своје претке, на Црну Гору, свој завичај, на Комове, на Лијеву ријеку, на Матешеву, на Баре краљске, на Краље, на долину Лима, на Андријевицу, на Виночку и бројна друга мјеста, која често помињу у разговорима, а и често запјевају «Ој, лијепа Васојевко!».

Васојевићи се поносе Ђурђевим ступовима, Бјеласицом, Комовима, а увијек их надахњује Црна Гора, Српска Православна Црква, српски језик, српска култура, српска књижевност.

И како каже краљ Никола:

*«Васов траг је једрог здравља,
лијепих црта лица,
он је стојер Рашкој земљи
и китна јој перјаница!»*

па зато истичемо да су Васојевићи заједно са Старом Рашком стојер Државне Заједнице Србије и Црне Горе .

ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ, ГОСПОДИН ЈОАНИКИЈЕ

Епископ будимљанско-никшићки господин Јоаникије

Епископ Јоаникије у посети проф. др Милији Зечевићу

Миодраг Вешовић са сликом сликара Радослава Баговића; Владика Јоаникије се захваљује проф. др Милији Зечевићу, почасном председнику Удружења Васојевића

Манастир Бурђеви Ступови—Беране

На дан Свете Марије Магдалине—Благе Марије, 4. августа 2002. године, устоличен је као 23. епископ у трон епископа Будимљанско-никшићке епархије г. Јоаникије, коју је утемељио раноапостолни просвјетитељ Свети Сава 1219. године. Чину устоличења претходила је Света архијерејска литургија коју је служило више архијереја Српске Православне Цркве.

“Од Милешеве до Таре, по предању, било је седамдесет манастира, а светиња и храмова, као звијезда на небу. Многи од тих манастира и светиња, у зла и опака времена вазнијели су се на небо. Њихови темељи затрпани су земљом, али данас сваки од тих темеља радује се овом дану и овом светом догађају”, рекао је, уводећи Господина Јоаникија у трон епископа Будимљанско-никшићке епархије Митрополит Црногорско-приморски и егзарх Светог трона Пећког, Господин Амфилохије. А новоустоличени Епископ Г. Јоаникије у својој бесједи, поред осталог, нагласио је:

“Овим данашњим свечаним чином преузимам пуну одговорност епископске службе, не изоловано, него у литургијском и канонском јединству са свим православним архијерејима једне Свете Саборне и Апостолске Цркве. Због тога ћу се на првом мјесту старати да његујем чистоту и духовно богатство православне вјере, руководећи се у свему Светим Писмом и Светим Предањем, правилима светих васељенских и помјесних сабора и богонадахнутим учењем светих отаца...”

Споменуо је тада, Владика Јоаникије, духовно огњиште српскога народа, мученичко Косово и Метохију, да ће трудом својим, упућивати вјерне да га не заборављају.

“Примам на себе, са унутрашњим трепетом, бригу о људским душама, које ми Бог у Цркви својој повјерава, да би добре у борбу утврђивао, слабе кријепио, сиромаше помагао и младе васпитавао”, завјетовао се наш Владика.

Матица Лијева Ријека, Васова црква на Ножици

У Матици Лијевој Ријеци, код цркве, приликом отварања споменика Игуману Мојсију Зечевићу

Пријем код Владике Јоаникија: Милија Зечевић, Миомир Дашић, Раслав Бабовић и Милош Кастратовић

Црква (у изградњи) у Виношкој

БРАЋА БРАЈОТИЋИ, ВУК И ЈОВАН

Још прије појаве првог војводе Васојевичког појавио се у Лијевој Ријеци Вук Брајотић, кога као јунака ни до данас није претекао ни један Васојевић. Овај Вук потомак је Васојевог сина Мија, од кога су Мијомановићи, рођен је на Лопате у Лијевој Ријеци, тамо је живио и имао је брата Јована.

Вук је отпочео рано да четује, дуго је живио и хајдуковао око Колашина и у Полимљу и као такав обратио је на себе особиту пажњу свију сусједа, па и Пеја Станојевића војводе братоношког, кога је Брајотић као војводу из свога племена, коме је тада и Лијева Ријека припадала, истиснуо. Он је био савременик првих пет војвода васојевичких (Милутина Раичева Раичевића, попа Катане, Браће Бојовића и Ивана Обадовића), јављао се више пута и у Полимљу како свој дуги вијек проводи у непрестаној борби са Турцима.

Вук Брајотић тек се био оженио када је неки паша из Ерцеговине дошао у Подгорицу да од брђана купи араче. Овај паша био је у добром пријатељству с неким војводом Кучким и упита га да ли зна каву лијепу брђанку коју би могао узети за жену, и војвода му каже да има, али да је то жена Вука Брајотића, доброга јунака.

Кад је чуо паша за ову младу брђанку, узме са собом неколико момака и оде на Лопате, ђе нађе саму Вукову жену и мајку код куће и тако паша невјесту зароби и поведе пут Подгорице и у путу законачи на Дољане. Вук се налазио у чети, његов брат Јован код оваца у Веруши, те мајка њихова отрчи ка Јовану и каже му шта се на дому догодило, који кад чује то пође у поћеру са неколико чобана за пашом кога стигне на конаку у Дољанима и нападне га и тако му побије момке, пашу живога ухвати и снаху избави.

У повратку срете Вук Јована више Клопота са снахом и пашом и хћене убити обоје, али му то недаде брат, те тако дођу на Лопате, ту Брајотићи паши одсијеку оба ува, па га тако чуља испрате низ

Тару, пут Колашина одакле је отишао у Ерцеговину без арача, без брђанке и без ушију.

О овом заровљавању жене Вукове постоји у Васојевићима лијепа пјесма и ја сам је слушао од Милована Лекића, бившег помоћника начелства васојевићког, но је нијесам преписао.

Послије овога догађаја наскоро буде наговорен Мустај паша Мамут-Беговић из Пећи од братоношког војводе Пеја Станојевића да похара Лијеву Ријеку зато што му се ова као саставни дио одметнула.

Од како су се у њој појавили браћа Брајотићи и Лека мали Ђинових те тако паша с' неким арапином скупи војску и са овом дође у Гусиње ђе му се придруже и Шабанагићи, одакле пођу преко Широкара и Царина сиђу на Верушу и тако паша удари на Лијеву Ријеку коју похара и огњу преда, па и Васојеву цркву запали, те и она до темеља сагори.

Паша се тада улогори и законачи на Ножици ђе га нападне Брајотић с' Љеворечанима, разбије га и поћера к Веруши, овјде се Турци раздвоје те су једни с' пашом бјежали уз Кротиче, а други са Арапином уз Турјак због тога се и Љеворечани раздвоје те су једни ћерали пашу а други Арапина, у томе боју паша погине на Кротиче те је ова и добила назив Клукура Мустај паше Мамут-беговића, а на Турјаку погине Арапин под јелом која се и сада назива Арапова јела.

У овом боју није остао ниједан Љеворечанин који није посјекао турске главе, а било их је који су посјекли и по неколико Турака, а самог Мустај пашу посјекао је Вук Брајотић.

Ова битка самоодбране била је једна од најјачих и догодила се 30. августа и због ове су Васојевићи узели и тај дан за своју славу Светог Александра, а стара им је слава Свети Аранђео кога такође славе и сада.

Лијева Ријека

Име Вука Брајотића народ везује за постанак васојевићске славе Св. Алесендра, међутим, он је био учесник још многих и многих важних догађаја који су се одигравали у данашњим Васојевићима, у првој половини 18. века.

Један од главних сарадника и помагача Попа (Кнеза) Катане био је Вук Брајотић. Поред многих битака у којима је учествовао била је и она на Крчеву, где су Клименте потпуно сатрвене и ту се истакао Вук Брајотић поред осталих јунака.

О постанку летње славе Св. Алесендра прича се ово:

Подгорички паша заробио особито лепу горштакињу сестру Пеја Станојева из Братоножића. Да би се препоручио скадарском везиру, он му пошаље на поклон. Лепота горштакиње толико очара

везира, да и он смисли да искористи њену лепоту, те је пошаље султану и султан је прими у харем.

После неколико година убије горштакињу туђина па од туге за завичајем певала је на једном дивани:

“Вјетернице лијепа планино,
А Брскуту мој свилени скуту.
А Верушо и срце и душо”...

Дозна цар за њену тугу, па је запита шта јој је.

- Е, мој, царе, да ти знаш шта је Вјетерник помрзио би на твој Стамбол, а да видим мога брата Пеја, устао би кад би он ушао. Толико је силан.

Цар позове Пеја и лепо прими. (“Скочио је кад је Пејо ушао”). Запита га шта жели.

- Ништа, Царе, већ да ми ослободиш планину и појила на Вјетернику од Васавојевића.

Цар му обећа и Пејо обдарен брати се у Братоножиће...

Подгорички паша по наређењу дигне велику војску и груне на Лијеву Ријеку. Васојевићи под Вуком Брајотићем и Вуком Маринковићем заветују се у очи Св. Алесендра, да ће га узети за славу, ако сутра победе. Сутрадан нападне на Турке, слома их, па потерају уз Корич секући немилице.

Мрак је прекинуо борбу, и ратници се сикупе да прегледају резултат боја.

- Брајотићу, признајем ти, више си глава посекао од мене, истакне се Вук Маринковић.

- Нијесам ништа бољи јунак, Вуче! Што ме срећа послужила да посијечем двије главе више, то је било зато, што сам у торби једног Турчина нашао кору љеба, па сам могао да трчим.

Ноћ су провели у песми и весељу славећи Св. Алесендра као своју прву славу Св. Аранђела. ..

О Вуку Брајотићу прича се пуно лепих момената, али му народ приписује највећу заслугу за ову победу над подгоричким Турцима.

(из књиге Батрића Марјановића)

КАРАЂОРЂЕВА ПАРАДА

Вожд Карађорђе

Карађорђе долазак у Сјеницу и његов контакт са Васојевићима привукао је пажњу и осталих Брђана, који су одмах пожурили да поздраве Српског Вожда и да му пољубе руку. На чело Брђана дошао је млади војвода Мина Радовић из Мораче. Одјевен у најљепше војводско одијело, са сјајним токама на грудима и сребрном сабљом о куку,

војвода Мина се сретне и поздрави

са Карађорђем, и крене да му пољуби руку али га Карађорђе предусретне са ријечима: “Нећемо, тако, војводо, него да се пољубимо и загрлимо као браћа и другови, јер си ти пре мене почео”, и они су се цјеливали. Војвода Мина је потомак кнеза Рада Богићевића (и кнегиње Доспе 1720.), а син кнеза Радула, којег погуби Асан бег Мекић из Колашина, 1794. године. Мекић је погубио и брата Минина, Јована, а сестру му поробио. Мина је тада био младић, те кнез Мораче постаде његов стриц Рашко Радовић. Још прије устанка Карађорђе Мина убије Мекића и одметне у Морачу. Он, затим, пође на Цетиње, гдје га владика Петар љубазно прими, назове војводом од двије Мораче, и дарује му сребрну сабљу. Карађорђе је о томе био обавјештен, с тога је так срдачно и примио Мину. Када је Карађорђе саслушао војводу Радовића и Брђане, који су овом приликом тражили помоћ од њега—он—знајући да ови држе везе и са владиком Петром—није могао без договора са владиком ништа да им обећа, па је о томе писао владици и захтијевао да се што прије састану. У том писму Карађорђе му прво јавља радосну вијест о побједи на Суводолу и састанку са Васојевићима.

“И слава Богу освојили смо све до Васојевића, који граниче са Брђанима, и чули сте како см пашу пећкога разбили и сајединили се са Васојевићима...”

Карађорђе је тада именовао Васојевићима војводе: Раку Левајца и Чолак Анту Симеуновића и послао их у то племе. Са њима је пошао и Хаџи Продан са седам стотина људи, а Карађорђе је пошао за Нови Пазар. Са српском војском пођу Васојевићи и Брђани, који сада плијене и спале цио Бихор и изађу у васојевичко племе, и почину на Рудему и Будимљи. Послије кратког одмора војводе са војском пођу уз долину Лима и дођу у село Трешњево, гдје војводе почину код кнеза Василија, а Хаџи Продан улогори војску на Ситну Луку. На превији више Бојовића истакне своје страже гдје ове подигну шанац, које се мјесто и данас зове Хаџи Проданог Шанац.

Када је требало приступити главном послу, то јест, да се војводе прикажу племену и да им раздијеле барјаке, Хаџи Продан пође са војском даље уз Лим и улогори се на ријеци Краљштици, гдје војводе такође дођу и одсједну у кући браће Салевића. Да би се што боље осигурали од Турака и дали могућности да српски живаљ из Полимља и Велике дође на велики збор, Хаџи Продан

пошаље једну експедицију Шијака појачану са Васојевићима из Полимље ради боље сигурности и заштите тога краја. Ова експедиција изађе на Плавско блато и оvdје, на самом извору Лима, развије и пободје српску заставу. Ту одмах, на Брезојевичкој главици, буде подигнут шамац који се и сада зове Шијачки Шанац.

Проф. др Милија Зечевић открива споменик Карађорђу, у селу Краље код Андријевице

На Видовдан окупило се сво племе Васојевића на Краљштици да види своје војводе и чује њихову ријеч. На окупу дође мало и велико, старо и младо, а ту су били и Брђани који се вратише из Сјенице. Војводе су на свечан начин објавиле народу да су од стране Карађорђеове назначени као старешине племена, и да се као такви јављају и примају вођство над Васојевићима. Зати су војводе приступили диоби барјака Васојевићима, а после и осталим Брђанима. Васојевићи и Хашани добише пет барјака и то ова лица: Алекса Краговић из Петњика, Величко Томашевић из Лушца, Радосав Вулевић и Арије Чукић из Трешњева и Милош С. Вешовић из Лијеве Ријеке. Осталим Брђанима буде раздијелено седам барјака и то: Савићу Б. Вујошевићу и Вуку Ч. Вуксановићу из Куча, Миловану Дожину Меденици и Ђуру М. Јанкетићу из Мораче, Асу Н. Минићу из Роваца, Току С. Божовићу и Тодору-Тошку Мрки Аћимовићу из Пипера.

Барјаци су били од разнобојне свиле на којима је било по један или два крста. Барјак Тока Божовића из Пипера био је у кући Баша С. Божовића, али је упропашћен пожаром, а барјак Томаћевића и Вујошевића предали су њихови потомци краљу Николи, и они се, сигурно, налазе у музеју на Цетињу. Овај последњи барјак Вујошевића био је од двије поле зелене и бијеле свиле са крстом. О судбини других барјака није нам познато.

(из књиге “Васојевићи”, Томаша Катанића)

ИГУМАН МОЈСИЈЕ ЗЕЧЕВИЋ

ВАСОЈЕВИЧКИ ЗАКОН

(извод из књиге “Игуман Мојсије Зечевић”, Ратка Делетића, стр. 62-68)

У Васојевићима је од давнина постојао обичајни законик, још из времена војвода, од којих је нарочито познат Никола Оташев, чији су синови били кнез Станоје и Ораш, опјеван од Вука Карацића и Ровинског. Трећи Оташев син, Русан, био је врховни кнез Васојевића (1673). Његов син је Никола. Никола Русанов је Селак Васојевић из народне поезије о Косову (лоза Дабетића).

Овај традиционални закон очувао се све до Катанића. Заправо, одржавао га је Милутин кенз у вријеме Мирчете Кривог (Катанић). Важио је у вријеме Селаковића. Углавном, то је била модификација Душановог законика, односно произашао је из њега.

Све одреднице закона из доба Катанића биле су познате Васојевићима 1829. године. Оне су биле дјело “амина” или “кола”, Васојевићи—аминаши. Овај закон је прије смрти Петра Цетињског, прије Лучинадне, обновио Мојсије Зечевић. У томе су учествовали поп Присоја, протопрезвитер Гаврило, а уз свештенике су главари Радован Лекин Дабетић и Симо Војводић.

У сваком братству, односно племену, постојао је старјешина. То је био свештеник или војвода. Братство или племе за њега је значило—кућа. Он је “родим” или “будим” (буда-кућа). То значи да су већ тада биле усвојене заједничке норме понашања, поштовање старјешине, кућног или племенског. Дакле, на тим и сличним темељима већ формираног заједништва, организовања у племе, које се чврство везало за своју територију и практично дуго живјело изоловано, створена је једна врста законодавства, прије свега усменог, да би те норме касније, поготову у вријеме игумана Мојсија Зечевића, постале закон свих Васојевића. Мојсије је овај закон потврдио на свеопштој народној скупштини. Заправо, он је био организатор скупа који ће усвојити “Закон од 12 точка”. Он је био одавно примјењиван у народу као норма понашања, а сада је модификован. Служио је, а и данас служи, као етичка норма, правило понашања, међу људима, братствима, у племену, према непријатељу. То су норме, или, боље речено, сентенце, које су из предања ушле у живот племена и важиле као законодавне творевине.

Тада је Мојсије Зечевић поставио народни суд у Васојевићима, у који су од Рајевића ушли војвода Симо Кастратовић, од Новаковића Ново Пантовић, а од Мијомановића Мојсије Зечевић, који је и управљао судом. Закон је био значајно достигнуће. Било је то црквено уравнотежена синтеза источњачког законодавства. У конструктивном смислу и виспреном духу регулисао је многа питања друштвеног живота и његова рјешења често нијесу слабија од многих закона великих држава. “Др Илија Јелић је утврдио да су Васојевићи, иако под Турцима, држали свој ред и да су” - пише Милован Ђилас у књизи “Његош, пјесник и владар и владика”, Београд, 1980—”средином 18. вијека, у доба Мирчете Раичева, имали већ изграђено законодавство готово по свим правним гранама и по њему се управљали”. Тврдња преконачна, али не и нетачна. Он је открио и онај, из тих времена, чудни, драгоцјени и дивни Васојевички закон од 12 точка, по коме се забрањује калуђерима да се жене, птроје се духовници женскари, али и заповиједа: да се вјештице не хватају и да “се без поговора умиер сва васојевићка и србљачка братства”, “да се цамије не граде и старе да се забатале”, “да потурчењаке нико не убија но да се оставе сваком братству да своје врне у прађедовску вјеру”. Заповједа тај закон и више: “Ко се по данас потурчи и лажну вјеру приуми, да се за Турчина држи”. И ово: “Ко не притече у помоћ кад душмани ударе на гранчаре, да нема никаква дијела у плијену и да се нико од њега не жени нити му ђевојку дају”. “Ко спрко украде па се уфати да то плати дупло и кметовима ручак”. Ако се не уфати, да му је арам”. “Ко турско украде да му је аалал”. “Који Бранковић душманима јави што главари и народ зворе, да се обестрви и свако његов на вјечни вијек и амин”. “Ко по данас оде везиру у Скадар да се обестрви”. Има тај закон и ово: “Бог је створио жену не сатана, и то тако да остане на вијек, амин. Ко противно говори да је проклет”. Колико и како се тај закон спроводио—не зна се. Али су Васојевићи надолжили на то да га смисле и прихвате изгледа пријје него Катунјани свој на Цетињу. Нијесу људи из тих крајева малодушнији и незнавенији него они око Ловћена, него су им прилике биле неповољне. Иза њих су, зна се, велике буне, још од Чарнојевића—прије него су се Црногорци подигли пдо Данилом. И барјаци—примљени од Карађорђа, у сусрет к њему, када је до у Пештер продро. Све то стоји и осјећа се иза игумана Мојсија, иза његове збијене, кошчате прилике у његовој огромној глави, зараслој у чечераву, просиједу длаку. Мојсије из Виницке је игуман немањићке задужбине Ђурђеви Ступови и до краја ће остати уз владику Рада. Он у свом крају, ако не и више, а оно што и владика у Црној Гори” (М. Ђилас).

Игуман Мојсије Зечевић је рођен 1780. године у селу Виницка, Васојевићи, где су његови преци дошли из Лијеве Ријеке, почетком 18. века.

Отац му се звао Милун, а Мојсијево име било је Милош. Отац Милун је погинуо приликом напада на Колашин, а мајка Јела пошла је у род код Божовића, у Пипере.

ОДЛАЗАК НА ЦЕТИЊЕ

Петар I Петровић—Свети Петар Цетињски

Мојсије Зечевић је послје повратка са школовања у Русији отишао на Цетиње, код митрополита Петра I Петровића, с њим се договорио 1809. године о даљем заједничком раду, па је затим пошао за игумана Ђурђевих Ступова у Будимској жупи, у Васојевићима. Од тада се не прекидају везе са Цетињем.

Мојсије је упорно радио у корист Васојевића и Црне Горе и са војводом Симом и другим првацима племена припремао “народ за устанак”. За то се чекао погодан тренутак. Као народни човјек, обилази народ, утиче да се Васојевићи боље

Петар II Петровић Његош

вежу за Црну Гору. Прикупља новац и шаље га на Цетиње владици Петру Првом. “Том приликом свети Петар са сузама у очима пољубио је Мојсија и остале и рекао: Богом браћо, што сте то доносили, мало ви је зулума и арача што вам чине Турци. Мојсије је одговорио: Свети владико, то је мала помоћ за витешку Црну Гору, но велики знак да смо ти одани и вјерни као и друга племена. Рачунај на нас у свакој прилици као на своје Црногорце. Владика је онда благословио Васојевиће: “Нека свемоћни бог и његова слава буде вазда у помоћи храбром племену Васојевића, и нека им да слоге и моћи да побиједи непријатеља, нека племе буде уточиште и заштита свима онима који траже спас и слободу и нека буде од Бога вјечно благословено”, пише између осталог, Марко Вујачић.

“Независан положај Петра I и као црквеног старјешине свакако је утицао на одређивање овог народног представника (мисли се на игумана Мојсија Зечевића) да своју судбину и борбу Васојевића веже за Црну Гору и политику њених владара. Његов рад је запажен и по извршавању политичких мисија у интересу Црне Горе и Брда (код кнеза Милоша у Србији 1829. и 1830. године и Хусеина Градашчевића у Босни крајем 1831. године”. Ђоко Д. Пејовић, “Црна Гора у доба Петра I и Петра II Петровића”, “Народна књига”, Београд, 1981.).

На Цетињу Мојсије са Симом Милутиновићем ради на добробити Црне Горе и православних хришћана. Непосредно пред смрт владике Петра I диктирао је тестамент Сими Милутиновићу. Ту је био и игуман Мојсије и помагао му у томе. Тада је Петар I одредио Рада Томова за насљедника и препоручио га игуману Мојсију. “Разговарао је Петар I са неким главарима који су били дошли к њему. Пошто је свима дао потребна упутства и пошто је рекао да му се ближи крај, пошао је у своју ћелију”. Мојсије га је пред смрт причестио, уз помоћ два свештеника припремио га за укуп и чинодејствовао на његовом одру.

Мојсија је свети Петар при самрти именовано да га заступа “у столици” док дође млади Раде Томов. А када је дошао, Мојсије је “одлучно стао на страну младог Његоша коме су оспоравали право на пријесто—једни сумњали у исправност тестаментa, други настојали да се насљедник не потврди одмах, али опет било их је, и то Станко Стјепов, игуман Мојсије Зечевић и Сима Милутиновић, који су се својски залагали да се “по сваки начин и без сваког одлагања пријемник владичин призна”, биљежи др Милисав Лутовац.

(извод из књиге “Игуман Мојсије Зечевић”, Ратка Делетића)

Лик и дијело кнеза Николе Васојевића

КНЕЗ НИКОЛА ВАСОЈЕВИЋ

Високи руски официр и војни аташе у Цариграду, пројектант пута Београд-Бар, турски генерал квартермајстер, енглески конзул, оснивач прве српске школе у Санцаку

Књаз Никола Васојевић, од оца Станише (Михаила) и мајке Јоване (Ане), рођене Никшић, рођен је 1797. године у љеворечком селу Лопате. Јована је била ћерка требјешког харамбаше Лазара Никшића који се, од 1791. године, послје неуспјелог Требјешког устанка, налазио у збјегу у Горњој Морачи, са још 200 требјешких породица. За све вријеме њиховог боравка у Горњој Морачи, Петар Први се залагао да их пресели у Русију. После више молби, руска влада је то одобрила, и у неколико група, све требјешке породице су тамо пресељене. Са једном од тих група, 1804. године, отишао је и Никола Васојевић, тада седмогодишњак, заједно са мајком Јованом и очухом Глигором Радоњићем. Настанили су се у Одеској губернији.

Од 1806. до 1818. године, Никола се у Русији школује и завршава војно-инжењерску академију, а потом службује у Петрограду као војни инжењер. Након унапређења у чин капетана, распоређен је на Кавказ, гдје му је главни задатак био израда војних карата за тамошње граничне области. Године 1829. именован је за руског војног аташеа у Цариграду.

Наредне године учествовао је у раду међународне комисије за разграничење Турске и Србије. Имајући потребу за таквим стручњаком, као и његову безграничну љубав према своме отачеству, књаз Милош Обреновић понудио му је да ради у служби Књажевине Србије, што је овај, након сагласности руске владе, прихватио.

Први задатак био му је да изради карту новоразграничене и знатно проширене Краљевине Србије, што је обавио брзо и квалитетно. Но, будући великог духовног потенцијала, а ипак не схватајући ослабљене економске могућности заостале и дуго пљачкане Србије, као главни инжењер Књажевине, предлагао је крупне и тешко остварљиве инвестиције чије су предрачунске вриједности књаза Милоша Обреновића жестоко узнемиравале. Нарочито га је уплашио предлог за изградњу модерног магистралног пута Београд-Бар, који је поред високе цијене морао ићи преко турских територија. Овај неспоразум је био тако тежак да су сва настојања књажевог секретара Димитрија Давидовића да их помири—остала безуспјешна, утолико више што је књаз Милош у образованом Васојевићу видио будућег ривала, те је и из тог разлога сматрао да га се треба што прије отарасити.

Кнез Никола је без сумње био образован, предузимљив и даровит човјек. У Русији је завршио високу школу. Као даровит војни стручњак снима и ради мапе Кавказа и Закавказја...

...Кнез Никола Васојевић је говорио тринаест језика. О његовој култури, високом образовању и даровитости свједоче његове разгранате везе. Два пута иде у Енглеску, Француску, Италију... Поред Енглеске за њега и Књажевину Васојевиће интересују се и Французи. Са пољском владом у избјеглиштву склапа тајну Васојевичко-пољску конвенцију, до чије реализације није дошло грешком Пољака.

Кнез активно сарађује са многим значајним личностима свога времена; са Обреновићима и намјесницима Србије, са Ами Буеом коме поклања мапе области Васојевића, Зете и Албаније које је сам цртао, у вези је са Мушицким коме такође поклања поменуте мапе, има вез са културним радницима Србије а Исидор Стојановић му посвећује пјесму, Срби са Космета га славе и такође му пјевају пјесме, у прво вријеме живо сарађује са Његошем који му такође посвећује веома лијепу пјесму исписану на Орфелиновом календару који поклања кнезу, у службеним посјетама скадарски и травнички везири га дочекују са по педесет коњаника и поклањају му сабље и атове, често и активно сарађује са конзулима многих држава који му приређују величанствене пријеме и узвраћају гостопримство..., кнез Васојевић је био свјетска личност са четири држављанства.

Он и сам пише пјесме, путописе, црта мапе, интересују га историјске науке, нарочито досељења Словена на Балкан, бави се проблемом генеалогije Васојевића коју изводи од краља Радослава (1160), са игуманом Мојсијем Зечевићем, том изузетном српском личношћу, допуња и усавршава стари Васојевички закон наслијеђен од кнеза Милутина и Мирчете Раичва, веома се активно бави устројством државности Књажевине Васојевића који има своје границе, закон, грб, новац...

Уопште, оно српско покољење коме су припадали легендарни српски мученици кнез Никола Васојевић, игуман Мојсије Зечевић, војвода Миљан Вуков..., који су дуго попријек гледани са попереним топовима са турских тврђава, живјело је и умирало за идеале ослобођења и уједињења српског народа, а кнез Никола је, стварајући српску књажевину Васојевиће између већ постојеће двије српске државе Србије и Црне Горе, имао као свој велики циљ да на Балкану поврати славно српско "Душаново царство".

(извод из књиге "Кнез Никола Васојевић" Радомира П. Губеринића)

Знајући за високо образовање и ванредну надареност Николе Васојевића, цариградска влада му је понудила службу као шефу инжењерске службе у турској војсци, што је он одбио, носећи се мишљу да се поново врати у Русију. Но, Турци су по сваку цијену жељели да га придобију, па су понудили положај генерал-квартермајстера свих сувопутних турских трупа у Европи, што је прихватио.

Као турски генерал, 1835. године био је у обиласку Скадра и Скадарског пашалука. Исте године из Скадра одлази на Цетиње да би се упознао са Његошем који му том приликом уручује увјерење о племићком поријеклу.

Године 1837. енглески амбасадор у Цариграду, лорд Понсонби, именује Николу Васојевића за вице-конзула за провинције: Босну, Херцеговину и Албанију, са сједиштем у Новом Пазару.

МИТАР БАКИЋ - ДРЖАВНИК И ДИПЛОМАТА

Митар Бакић

ДРЖАВНИК И ДИПЛОМАТА

Даме и господо,

Ваше преосвештенство, господине Јоаникије, цијењени гости, уважени учесници научног симпозијума.

Част ми је што све могу да Вас поздравим и пожелим Вам добродошлицу у име грађана Општине Андријевица, у име чланова организационог одбора ове манифестације и у своје лично име.

Чиним то са посебним осјећајем задовољства, што се данас овдје у Андријевици у Васојевићима родном крају Митра Заријина Бакића одржава Научни скуп о његовом лику и животном дјелу. Ево читавих сто година од његове смрти, нажалост, државне институције за чији је настанак и развој Митар дао значајан допринос као и институције и појединци из одређених области стваралаштва у којима је он такође оставио значајна дјела нијесу имале довољно научног и професионалног интересе да се раније на један адекватан начин наша научна и шира јавност упозна са државничком и дипломатском личношћу и широким спектром стваралаштва Митра Бакића. Но временске дистанце као што је један читав вијек ипак нијесу успјеле да баце у заборав великана као што је био Митар, државник, дипломата, теолог, историчар и литерата који је својим дјелом и личношћу у другој половини 19. вијека оставио трага и утицаја на живот и развој своје земље и народа.

Да је то тако довољно говори ово наше данашње окупљање и организовање ове значајне научне манифестације. Зато ми дозволите да се посебно захвалим, најприје свим научних радницима који су пријавили радове за данашњи Научни скуп и који су данас са нама у Андријевици.

- затим ЈУ "Центру за културу" и њеним органима, савјету и директору, који су прихватили предлог и уложили пуно напора да се овај скуп организује

- Митровим и мојим рођацима што су дошли на идеју и значајно помогли да се симпозијум одржи.

- Представницима средстава јавног информисања који прате наш рад и свима Вама кји присуствујете овом Научном скупу.

Још једном Вам свима велика хвала јер сте нам помогли да испунимо једну своју велику не само братственичку, него и племенску одавезу и дужност према нашем великану Митру.

Веселин Бакић,

Председник Скупштине општине Андријевица

Митар Бакић је рођен у Забрђу код Андријевице 21. децембра 1852.

године као син једног од угледних Васојевића, капетана Зарије Бакића. Митар је, према извјесним подацима основну школу, односно Богословију завршио на Цетињу, потом исте науке наставља 1869. године на Кијевској Духовној Академији. Због рата у отаџбини Митар прекида школовање и враћа се у завичај, али послје неколико мјесеци враћа се поново у Русију гдје уписује Петроградску Духовну Академију, коју и завршава 1877. године. Као ђак увијек је предњачио, а по труду и озбиљности служио је за углед. Послије Русије одлази у Женеву, гдје изучава правне науке, као и француски језик. У Женеви борави само једну годину послје чега се враћа у отаџбину.

Пошто је Богословија на Цетињу била затворена због ратних прилика, добија позив са Цетиња да буде постављен за привременог а касније и за сталног секретара Министарства иностраних дјела.

Први пут је био постављен на мјесто црногорског представника у Цариграду 1884. године на ком положају је остао до 1887. године. Касније, заправо 1890. године био је постављен за члана Великог суда, а мало затим, послје смрти Митра Пламенца, исте године бива одређен, најприје на мјесто отправника послова, а доцније 1896. године за опуномоћеног минисра и изванредног представника црногорског у Цариграду, на којој дужности је остао све до смрти, 13. (сриједа) августа 1903. године.

Као један од образованих Црногораца, (говорио је руски, француски, турски, грчки и служио се латинским) написао је 1878. године (у двадесет седмој години живота) на руском језику, и у Петрограду објавио књигу "Црна Гора под управом владика", а потом и другу: "Црна Гора у новије вријеме", као и велики број расправа, чланака и приказа.

ПОЗДРАВНА БЕСЈЕДА

Поштовани учесници скупа,

У Васојевићима је можда теже него у другим срединама апострофирати предност извјесних братстава, породица и појединаца, а да ово не изазове оправдану осјетљивост осталих који нијесу именовани.

Потомци заједничког родоначелника Васа, у границама свог историјског искуства, старали су се да заслуже епитет први или бар међу првима. Васојевићка братства и породице у окриву три велике групације: Рајевићи, Новаковићи и Мијомановићи, вјековима су развијали патриотски дух и свој животни кредо видјела у остваривању највиших моралних стандарда и националних идеала традиционалног чојства и јунаштва. Ово је била мјера њихове присутности, њиховог људског значења и разлог због којег треба живјети и умријети. Стога су народни главари и војне старјешине, у готово сталним бојевима за слободу, бирани од најхрабријих међу храбрима, најчеститијих међу честитима, најспособнијих међу способнима. Народни прваци и главари морали су доносити престижне одлуке које није лако било посједовати нити достићи. Историја племена била је сурово тешка, па су правила одабира била неумољиво строга.

У неравноправној борби са османлијама у плодној лимској долини која је вјековима привлачила освајаче истиче се братство Бакића. Потиче од линије Новаковића и у истој грни заузима једно од челних мјеста али и међу Васојевићима у цјелини. Дуго времена ова грана даје истакнуте људе, војсковође, племенске старјешине, дипломате и правнике. Неке од њих споменућу, свјестан опасности да неправично заобиђем друге, који нијесту били мање значајни у свом добу. Ипак, истиче се јасно урезан у памћење многих генерација отмени лик јунака многих бојева за слободу подкомандира Краљског батаљона Зарије Бакића, гусларски опјеваног храброг барјактара. Зарија је отац Митра Бакића, историјског писца и дипломате чије нас је дјело данас окупило...

И у садашњем нараштају братство Бакића духовно напредује, прилагођавајући се савременим потребама друштва. Из тако снажног братственичког и породичног стабла разумљива је појава Митра Бакића дипломатског представника Књажевине Црне Горе у Цариграду, образованог интелектуалца и великог родољуба. Захваљујући завршеном духовном и световном образовању, поред дипломатске умјешности, Бакић је постао и плодан историјски писац...

Овим кратким усмјеним излагањем желим да подсетим учеснике скупа да свако са своје стране, са више научне акрибије, освијетли списе, лик и дјело нашег земљака, васојевићког првака, једног од оснивача црногорске дипломатије, Митра Бакића.

Проф. Др Слободан Томовић

МАТЕШЕВО Село на обронцима Комова

**Миљан Зечевић,
Потпредседник Удружења
Васојевића**

Пишући о Матешеву, жеља ми је да укажем на неке његове карактеристике које су иначе сличне и за већи део Васојевића, а чини ми се идентичне са Лијевом Ријеком. О постанку имена Матешево, прихваћено је мишљење др Јагоша Вешовића. «Назив Матешево (насеље на утоку Дрцке у Тару) је постао по мушком имену Матош (дериват од Мато), и означава тамну успомену на негдашњег главног власника (с овим именом) који је у месту сједио. Овакво је име иначе у употреби (Матош раније, а Мато и сада)».

Матешево је била комуница (комуница је заједничка утрина и пашњак сеоски) и припадала је Враљештици.

Матешево својим изгледом подсећа на лијевак, а удолица са свих страна је окружена брдима (налази се на висини од 950 метара надморске висине) и претежно буковом шумом и четинарима. Над самим Матешевом уздиже се планина Комови са изванредним природним љепотама. Боље речено, Комови се једним делом ослањају на Матешево. Матешево је раскрсница три пута: Подгорица—Пећ—Колашин, некада најкраће везе Србије са морем.

Дјелови Матешева—Ацића До и Лазе Радевића носе назив по садашњим братствима која ту живе. Засеок Дрцки носи назив по ријеци Дрцкој. Заслужује помена притоцица Дрцке звана Пецка која овђе долази испод лијеворијечког дијела Комова. Зове се ако вјероватно по томе што тече из дубине планинских гора и на својијем изворима има више пећина (пећиска—отуда—Пецка, што је тумачење по др Ј. Вешовићу).

Матешеву припада и насеље Планиница изнад које се простире надалеко чувена Букова пољана. На Буковој пољани је 1877. године Тодор Миљана Вукова Вешовић са својом војском до ногу потукао турску војску. О том броју пјевао је и краљ Никола Петровић:

“На Буковој пољани ће
Војводина луча сјати
Док с бојеви не прекину
И с јунаком јунак рати”.

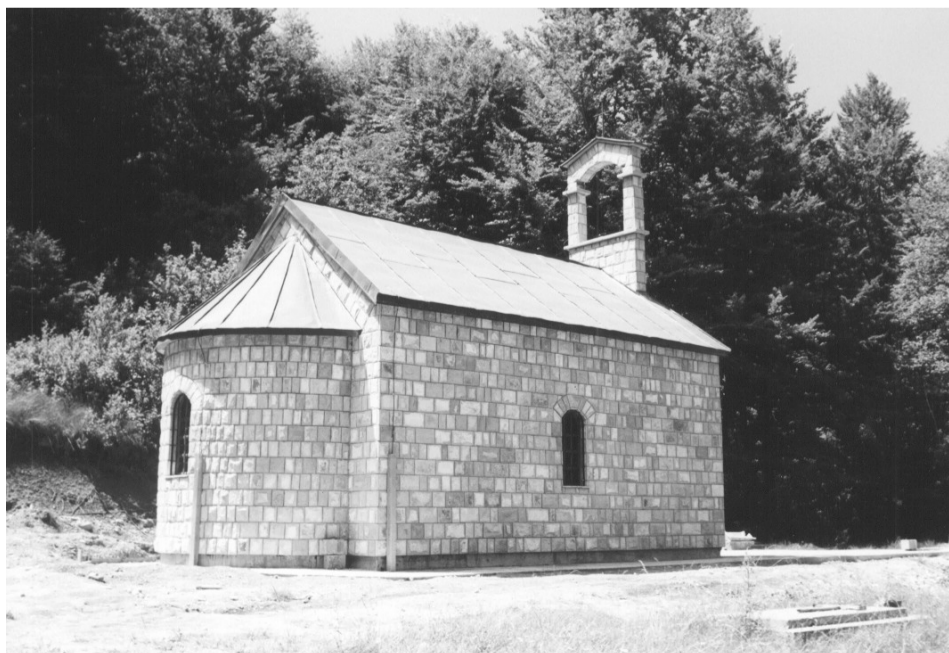
Становници Матешева су: Ацићи, Милошевићи, Вешовићи, Зечевићи, Томовићи, Радевићи, Миликићи, Крушчићи, Цамовићи, Лекићи, Вујисићи и Пешићи.

**Ђоко Зечевић, Вучић Зечевић, Чедо Милошевић и Милија Зечевић
на Матешеву**

Мени је од детињства остала у најљепшој успомени припрема за издиг на Комове и живот на катуне (бачије). У најљепшем сјећању су ми сусрети са познаницима из ближе и даље околине на катуну Маргарита, на којем су, поред осталих (Гогића, Радуновића, Милића и др.) издизали и напасали стоку мој отац, а касније ја и наши сродници. На жалост, као и многе друге ствари, неки обичаји су се битно промјенили а други потпуно угасили, какав је случај и са издигом у планину. Многи обичаји се скоро напречац гасе, а носи се скоро никако или веома споро јављају. Можда је ово заблуда, а заблуда кажу није резервисана за сељака. Заблуда зна да буде привилегија и других.

Но, кад смо код издига на планину, желео бих да укажем на живот и обичаје по катунима. Прије свега ваља знати да је сваки крај Лијеве Ријеке имао свој катун и по распореду свако је издизао и напасао стоку са свог катуна. Тако

Црква на Матешеву

су, поред осталих били катуни: Кајчани, Рупа, Мрченев До, Веља Рупа, Слана Рупа, Катунште и др.

Катун на ком су издизали Зечевићи (и не само они) зове се Маргарита. Лично мислим, а то мишљење дијеле и остали, да је то један од најљепших катуна на целим Комовима. Име је, предање каж, добио по дјевојци Маргити, једној од чобаница на катуну Причелје, удаљном сат хода од овог катуна. Прича каже да су се чобали зарочили (опкладили) да ће добро да награде онога ко би смијо да оде до извора у Васојевићи катун и као бјелег да је тамо стигао ноћу забоду нож у земљу. Јавила се чобаница Маргита и упутила се ноћу сама према извору, стигла до њега и сагла се да набоду нож у земљу. Случај је, међутим, хтијо да при том ножем закачи и део одјеће и кад је хтјела да се исправи нож је задржао дио за земљу. Несрећна дјевојка није схватила о чему се ради, мислећи да ју је неко ухватио у намјери да је убије, па тако од страха умре, а само мјесто по њој доби име. Иначе, извор је познат по квалитету воде због чега ју је народ и опјевао. Пјесма каже:

«Маргарито, биста водо,
Ђевојачка разонодо.
Гледала сам Маргариту,
Љеворечку дивну киту.

Дивно ли је усред љета
Комовима да се шета.
И љутити цуру младу,
Међ цвијеће, на ливаду.

Измеђ воде Маргарите,
Мала моја, оставих те.
Оставих те, луче бјело,
И ја одох на сијело.”

“Жалим ти се, горо мила,
С драгим сам се посвадила.
Ал, се нада, боре вिति,
Да ћемо се помирити.
Помири се, мој драгане,
Због љубави наше тајне.

Вита јело, бил се клела,
Да сам драгог ја вољела!
Ја вољела и превише
Љубав нашу спраше кише.”

“На Комове на извору,
Чекам с драгом рујну зору.
- Леле мене, дани млади,
И пољупци на ливади!
Ти си мала као и ја:
За Комове мераклија.

У младости док сам пјево,
Лечало је Матешево.
Још ме једна мала куне,
Комовима кроз катуне.
Да ли ће се комске сеје,
Кроз времена сјећат мене.”

БЈЕЛИНЕ ЗЕЛЕТИНА

Ова планина за мене је свијетла тачка. Она премошћује поноре времена, историје, људи. Уздиже се изнад ливада и шума. Свако јутро је гледам, она је наспрам моје куће. С прољећа сва озелени, љети је покривена модрим тоновима а с јесени-жута, топла туга прекрили горе и врхове ове планине. Зими је притисну бјелине. Све је овдје вјечно, бескрајно тужно и далеко, узето од живота и времена, али у свему има топлине, надања и радовања.

Зелетин се налази између Комова, Проклетија и Виситора. Овај предио спада међу најљепше у Црној Гори. То се може признати само када се дође и види простор који је природа подарила човјеку. За радовање и гледање.

Зелетин је можда настао од ријечи Зелен-тин, висораван на којој има изобилје зеленила. Међутим, како то објашњавају старословенски језичари Зелетин има сасвим друго значење. Зелетин-Зло, Зла преграда. Зел-зал, зао Тин (Туђинац), преграда, ограда, између долина Лима и са друге стране ријеке Злоречице и Кути. То је стара словенска ријеч "кечер", "ерн", "чарни ђаво" ("чорни"-висок, лијеп). То значи: стијена, камен. А даље је Ћеранско које се наставља према Виситору.

На простору ове планине има много гробова и мрамора. Около су Зелетина, Превија, Гребен, са друге стране уз Лим Сућеска, Луге, Улотина, Крушево, Шеремет (Шереметово у Русији), Мурина, Липовица, Лумбраја, Кути, Цецуне... На Зелетину и Ћеранском постоји осам малих језера (језерца). На Зелетину постоји Црвено и Црнојезеро. Мјештани ових крајева кажу да је боја црвеног језераф крва дјевојке коју су обљубили па заклали Арананти, а затим је бацили у језеро. Од тада је вода језера црвена. Црно језеро је знак смрти, таме.

Около планина су појасеви четинара који су опасали планину, а самом удолином су непрегледне ливаде на којима је некада било стотину катуна (станова). Сада је то, практично, прошлост. Ријетко се издиже на ову планину. Већином су то били катуни Улоћана и Лужана. Љети је на њима бескрајна тишина, плове облаци. Модре су влади траве. Све је другачије. Није као некада. Прошла је младост. Сада је планина усамљена... Нема више на њој, као некада, станова (колиба). Пуста су катуништа, пуста су горе и висови. Нема ни орла да надлети просторе. Идем даље, гледам... Боже, како се овдје у природи ништа није промијенило, извори, густа трава, цветови, јабљање. Тишина. Идем даље, све даље и даље, гребеном, пролазим Лушке катуне, улазим у катуне Улоћана, чује се дјевојачки глас:

Ја сам, мајко цура фина,
Са зеленог Зелетина...

Стојим, слушам. Младост, зов, свјетлост, тама. Све је то притисло планину. Само дјевојачка пјесма разбија тугу простора, отима се она самоћи, упорно, стамено. Одједном тишина, питам дјевојку: "Јеси ли ти пјевала". "Јесам, ја, јесам. Ја сам из Улотине, овјде сам код стада, сама сам, сјетих се ове пјесме и њоме разбијам самоћу и одгоним свакојаке мисли од себе". Стојим наспрам ње. Гледам је, дугу косу носи вјетар. Каже ми: "Иди куда си кренуо". Кажем: "Нијесам нигде пошао. Овдје сам дошао, да се присјетим детињства, младости". "Иди, тугуј", каже са осмјехом дјевојка, "да видиш како је мени самој". Иди, нагледај се простора. Иди, и ти пјевај ако можеш, ако имаш срца и успомена". Пошао сам даље, све даље, према Ћеранском и даље према Виситору. Знаш, пјева онај који је нешто изгубио, ко има младост и успомене. То знају и ова брда и ови борови како се самује, како пролази младост као прољеће. Шта ћу сада, прошапутао сам као за себе, куда ћу, а пјесма је била неумољива остајала у даљини:

Вољела сам жути јаблан,
Ко да ми је био драган.
А сад волим свако цвјеће,
Јер јаблана нико неће.

Планина туђина, али и одбрана. Планина Голија, бор до бора, младост, вријеме, историја, судбина ових људи:

Зелетине од сто чука,
Гнијездо си од хајдука
Зелетином бор до бора
И мраморје до мраморја.

Одлазим даље, дубље у гору и тишину. Остаје дјевојачка пјесма, жална. Преда мном је Виситор. Сјетих се стихова Драгомир Ћулафића: "Виситоре, мој поноре, шта ћу далек". Све је празно, напуштено. Никог више нема на катунима Зелетина. Празне колибе, недодирнута љепота и тишина још трају.

*Ратко Делетић и Вукосав Зечевић крај споменика
Игумана Мојсије Зечевића у Виницкој*

ДА ЛИ СМО МИ ТО БИЛИ

Прољеће, говор на улици
Ти студенткиња с ликом брезе,
Све далеко дато је птици
Под сводом ноћне језе.

Преплашени у својој тами.
Од успомена на лицу бора,
Присјећамо се у одбрани
Неког скривеног разговора.

И тако нас двоје у тами
Наслоњени о трептај зоре.
Страхом зближени у осами
На лицу већ стигле боре.

Кроз прозор прољеће улази,
Душа уличног свијета.
Можда се тако и одлази
Срцем туђег свијета.

ЗАПИС СА БИОГРАДСКОГ ЈЕЗЕРА

Мртве у воду моје зјене,
Птица ширином сломи крило,
Црно једро води мене,
Никог није било,
Никог није било.

Расте сабласт знак оморице,
Језери туга и тоне ноћу,
Ево ме, сјен црне слике
Ослоњен о самоћу,
Ослоњен о самоћу.

Поглед сјећањима пљусне,
И не знам што ти се враћам,
Тамни вода преко мртве усне
И све то плаћам,
И све то плаћам.

Језери самоћа тугом просута,
Нигдје сусрета, перона,
Нечији осмјех водом лута
Гдје је сад она,
Гдје је сад она.

У ЗАВИЧАЈУ

Боривоје Вукићевич у завичају

Кућа на улици за кућом башта зелена
Око баште ограда браон и бела
Сами њих двоје погледа снена
Он под јабуком стоји а она на трножац села

Кокошака више у башти нема
Кокошарник је срушен цео
Једино маслачак на сунцу дрема
Дебео, бркат и ко снег бео

Давно су од куће узлетели орлови
Тишину ремети кукавица на сату
У празном најлакше мачак лови
Све му је под шапом и на дохвату

И тако зима зимује бела
И јесен се у башти жути
Опада лишће са стабла дебела
И пуца мраз љути

А када лето рашири крила
И орлови долете до кућног прага
Кућа се узнесе ко горска вила
Троши се тишина кад надође снага

Пролазе године ко возови бели
И свака са собом односи своје
Свака нас година све више дели
Отишао бих заувек од куће моје

Летос сам кући својој дошао
И по обичају у башту сео
Ал' нисам ко увек све нашао
Није ме отац на прагу срео

Како је то болно када се одлази
Без присуства нашег у самоћи
Кад ти време најмилијег гази
И добрознаш да никада неће доћи

Улица празна од самоће луди
Нигде никога нема сем ветар голи
Имали шта теже но бити без људи
Може ли шта теже од тога да боли

Морам оставити завичај свој
Колима пролазим пустом улицом
У глави ми зуји ко пчела рој
Осврћем се за Андријевицом

На крају сам улице колима стао
Поглед ми је ка гробљу блудео
Сиреном сам пошту оцу дао
И тако га и даље волео

Летела су кола покрај плавом Лима
Вириле су очи суза пуне
Много поздрава остављам свима
А највише теби Милуне

АНДРИЈЕВИЦА
административни центар Горњих Васојевића

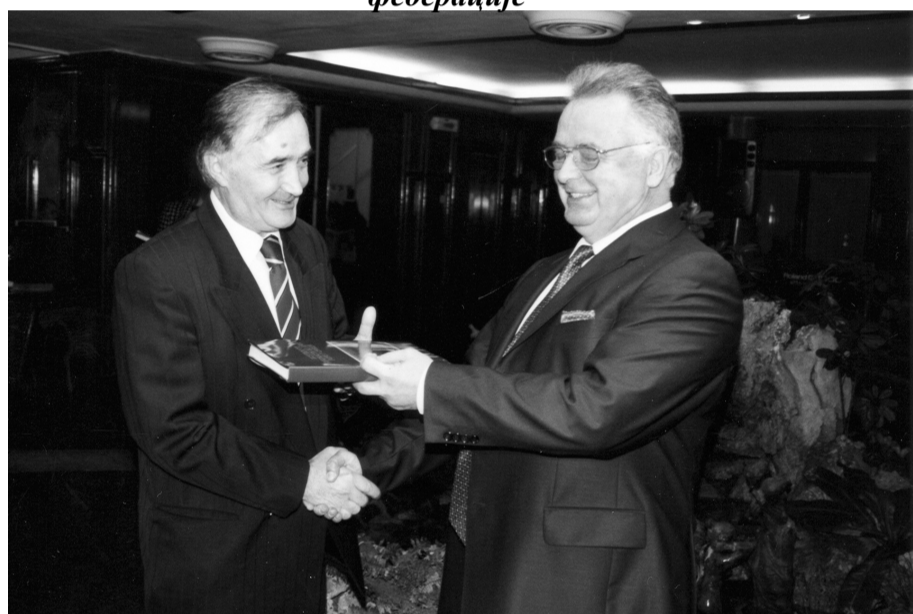
ИСТАКНУТЕ ЛИЧНОСТИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ У СРБИЈИ

Проф. др Мирослав Поповић, председник Српске боксерске федерације

Вук Рашовић, светски првак у џудоу

Проф. др Штепан Ушумлић

Мр Жељко Лаиновић, председник СО Врбас

Проф. др Радоња Зековић, Клинички центар Звездара

Момир Јовановић, генерални директор Неопланта, Нови Сад

Марко Ђукић, председник Удружења Васојевића Савино Село

Вука Зечевић

ИСТАКНУТЕ ЛИЧНОСТИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ У СРБИЈИ

Драгоје Раичевић, секретар Привредне коморе Југославије

Мр Марко Ницевић, адвокат и публициста

Проф. др Милош Кастратовић и проф. др Мирослав Раичевић, професори Европског универзитета

Проф. др Јован Стриковић

Проф. др Слободан Зечевић

Драган Зечевић, извршни директор Београдског сајма

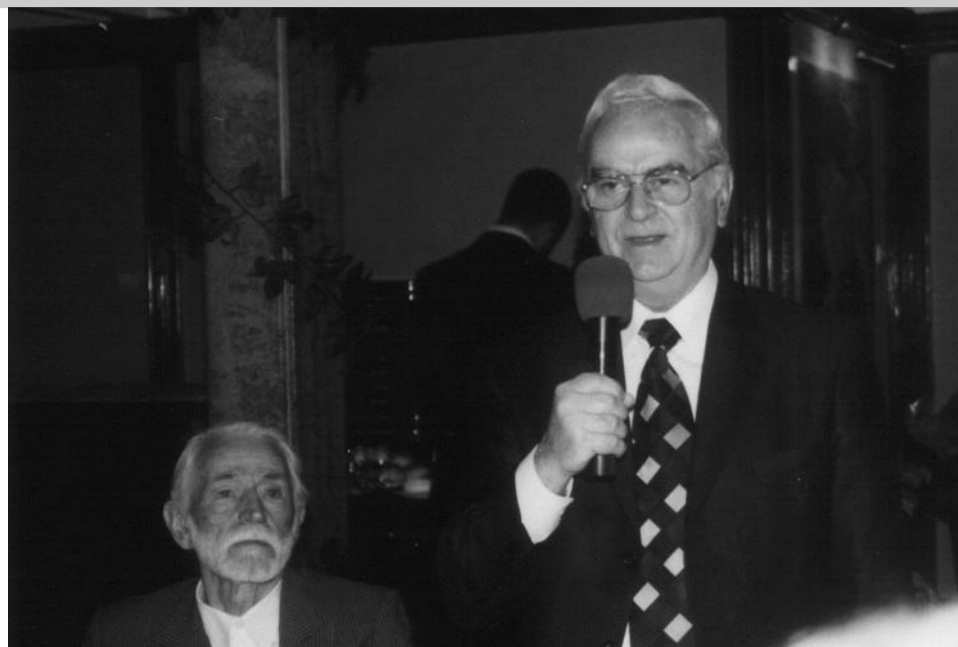

Проф. Др Милија Зечевић поздравља Владика Јоаникија

Мр Саша Зечевић, извршни директор у Српској банци

ИСТАКНУТЕ ЛИЧНОСТИ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ У СРБИЈИ

Академик Владо Стругар и Саво Кнежевић, генерални директор Дијамант, Зрењанин

Прим. Др Томислав Малишић, директор приватне клинике Ендотоп

Драган Зечевевић и Величко Зечевевић

Миладин Ћулафић, књижевник

Драгомир Ћулафић, пјесник

Славко Јекнић, председник Удружења Дурмитораца

Станко Терзић, директор Радио Београда

Прим. др Јездимир Зоговић

Мијо, Миљан и Мишко код Павла Зечевића на Веруши

Мишко, Милија и Радослав Зечевић, 1985.

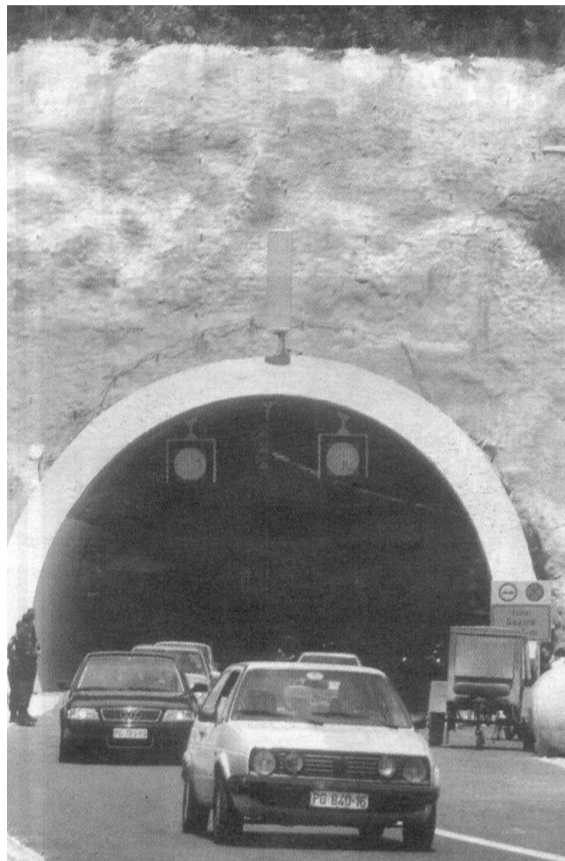
Станови („бачије“) по Градишници

Станови („бачије“) по Градишници

У ЦРНОЈ ГОРИ ЗА ДАН ДРЖАВНОСТИ 13. ЈУЛ ОТВОРЕНА ТРИ КАПИТАЛНА ОБЈЕКТА

ЧУДО ДУГО ЧЕТИРИ КИЛОМЕТРА

После четири године радова, јуче у Созинама, пуштен у саобраћај најдужи тунел у СЦГ, у који је уложено више од 74.000.000 евра. Премијер Црне Горе Мило Ђукановић обећао да ће његова земља постати једна од најразвијенијих земаља у региону

Дупло брже до мора

Уз повике “Хоћемо државу” и “Већ смо у Европи” из грла неколико стотина окупљених грађана премијер Црне Горе Мило Ђукановић свечано је отворио тунел Созину. После четири године радова, тачно у подне, пресечена је црвена врпца и пуштен је у саобраћај најдужи тунел у СЦГ, у који је уложено више од седамдесет четири милиона евра. Чудо, како су га већ назвали Црногорци, својом дужином од 4.189 метара умногоме је скратио пут од Подгорице до Бара.

- Умрежили смо се у међународне коридоре и оживели потенцијал Луке Бар—рекао је Ђукановић, најављујући скору изградњу ауто-пута до севера Црне Горе.—Овим смо показали да смо економски одрживи, већ је само питање којим ћемо темпом постати једна од најразвијенијих држава региона.

После говора премијера, уз председника Филипа Вујановића и председника Скупштине Ранка Кривокапића, као и многе госте из јавног и политичког живота, грађани су разгледали унутрашњост Созине. Кроз тунел је прва прошла колона од десетак “олдтајмера” из Подгорице са паролата о независности “која ускоро долази”.

Убрзо је Созином пројурио и Ђукановић са десетак возила у пратњи. У тунелу је, иначе, владала права свадбарска атмосфера. Колоне возила свирале су непрекидно, било је и трубача, а из многих аутомобила вијориле су се заставе.

Бележимо, у свим деловима тунела, перфектно раде мреже “Про монте 069” и “Монет 067”, а на неколико стајалишта затекли смо и десетине С.О.С. Телефона који се одлично чују са централом. Сви тоалети засада су уредни, као и сигурносни излази за случајеве несреће и појара. Има их, чак, 29.

Улаз у Созину неће се наплаћивати још данас, а онда креће са радом пет наплатних рампи. Цена запутничка возила биће 2,5 евра, за возила са приколицом 4, комби са 7-20 седишта и путничка возила са великом приколицом 5 евра, теретна возила до 5 тона 7-7,5 евра, а теретна возила преко пет тона 9,5 евра. Аутобуси ће плаћати 12, а шлепери 18 евра.

Како су званично и најавили, од Подгорице до Бара данас треба нешто више од пола сата “женске

Један од најмодернијих тунела на овим просторима

Премијер Ђукановић отворио је тунел у Созинама

Још само данас бесплатно

Подгорица од јуче богатија за атрактивни мост преко Мораче

“МИЛЕНИЈУМ” ЗА МНОГЕ МИЛЕНИЈУМЕ

Овај мост нас позива да премостимо разлике и схватимо да се морамо повезивати, рекао Филип Вујановић

ПОДГОРИЦА—Главни град Црне Горе од јуче краси нови симбол—велелепни мост “Миленијум”.

Необично архитектонско здање спојило је две обале Мораче, стари и нови део Подгорице, и већ се види, неће бити само значајан део саобраћајне инфраструктуре у граду пребукираном возилима, већ ће дати ново лице главном граду Црне Горе.

“Миленијум” не спаја само две обале, већ се уздиже у висине, симболизујући стремљење Црне Горе—казао је на свечаном отварању Филип Вујановић, председник Црне Горе.—Он нас позива да премостимо своје разлике, да схватимо да се морамо повезивати, да смо најближи једни другима и да смо најснажнији и најуспешнији када смо заједно.

Свечаности је присуствовало више хиљада грађана, којима се обратио и градоначелник Подгорице Миомир Мугоша.

- Град са пет река мора бити и град мостова. Све што градим није само прости збир радова, већ одсјај нове енергије Црне Горе, која жели да промени себе и услове живота. Овај мост је визија црногорског новог миленијума, заштитни знак не само Подгорице, већ целе Црне Горе—рекао је Мугоша.

Надомак новом мосту две некада уске улице, Станка Драгојевића и Јована Томашевића, у међувремену су претворене у широке, модерне булеваре. Подгорица је од јуче, заиста, много лепша и богатија.

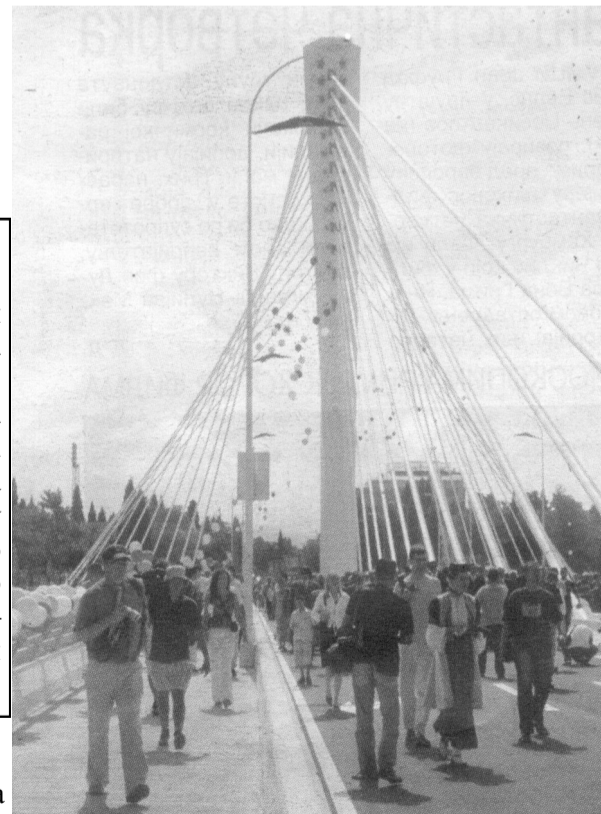
ЈОШ ТРИ МОСТА

Градоначелник Мугоша обећао је јуче изградњу још три моста на Рибници, Цијевни и Морачи. “Миленијум” је шести мост на Морачи у градској зони.

ТРАКА ЗА НЕЗАВИСНОСТ

Филип Вујановић није ни јуче пропустио прилику да упуту политичке поруке.

- Име овог моста подсећа нас да нам блиска будућност даје шансу да државну независност, коју смо изгубили пре готово једног века, обновимо како би трајала миленијумима—рекао је црногорски председник

Мост “Миленијум”

(извод из “Вечерњих новости”)

Васојевићи очекују интензивну градњу Васојевићке магистрале

ДОБАР ИЗВОЗ ГЕОГРАФИЈЕ

Посао вредан три милијарде долара донеће многе користи Србији и Црној Гори, а повезивањем овог са другим нафтоводима, промениће се “нафтна мапа” Европе и Русије. Почетак изградње 2007. а експлоатација 2011. године

- У БЕОГРАДУ ће, 15. септембра ове године, представници влада Италије, Словеније, Хрватске, Србије и Румуније потписати Меморандум за подршку и

УПОЛА ЈЕФТИНИЈЕ

- Изградњом регионалног нафтовода, Србија ће, од државе која је била на “репу” догађаја, постати и географски и стратешки важна земља—наглашава др Михајловић-Милановић.— Уз то, уштеда у транспортним трошковима износиће 12,31 долар по тони нафте, или 43,5 одсто у односу на садашње стање. Такође, повећаће се конкуренција међу снабдевачима, створиће се тржиште са новим “пролазом” за каспијску и руску нафту, што ће довести до повећане количине овог горива у региону и омогућити снижење његове цене. И, последње, али можда за нас и најважније—изградњом нафтовода доћи ће до отварања нових радних места и упошљавања наших грађевинских и свих других фирми.

развиј новог целовитог регионалног нафтовода, Констанца-Панчево-Омишаљ

-Трст, чија би изградња требало да почне најкасније крајем 2007. године. Текст документа је већ усаглашен и за два месеца, извесно је, доћи ће и до његовог званичног парафирања.

Ово је, за “Вечерње новости”, рекла др Зорана Михајловић-Милановић, саветник за енергетику Миролуба Лабуса, потпредседника Владе Србије.

- Након потписивања Меморандума, којим и формално започињу активности на изградњи регионалног нафтовода, представници влада пет земаља које учествују у пројекту формираће компанију која ће се бавити овим послом—истиче др Михајловић-Милановић. Задатак те корпорације, поред осталог, биће и помоћ у изради студије која треба реално да представи све технолошке, економске и еколошке параметре за делове држава кроз коју ће нафтовод проћи, изузимајући Румунију за коју је та анализа већ урађена.

Саветник српског вицепремијера за енергетику наглашава да се очекује да ће прве количине горива из овог нафтовода “потећи” 2011. године и напомиње да је значај ове инвестиције,

која је процењена између 2,5 и три милијарде америчких долара, од велике важности, како за Србију, тако и за регион.

- Дужина нафтовода, чији је капацитет процењен на 60 до 90 милиона тона сирове нафте годишње, биће око 1.320 километара и он ће бити повезан са Трансалпским нафтоводом, чиме ће се омогућити сигурно снабдевање Европе овим горивом—образлаже др Михајловић-Милановић. Поред тога, преко лука у Јадранском мору обезбедиће се и боље снабдевање нафтом америчких компанија, чији бродови сада у Босфорском мореузу, који је прилично узак, данима чекају на уговор овог енергента. Уколико томе придодемо политичку ситуацију и ратове који се воде у том региону, изградња нафтовода Констанца-Панчево-Омишаљ-Трст више је него неопходна и исплатива инвестиција.

(чланак из дневног листа
“Вечерње новости”, ЈБ. Трифуновић,
11. јул. 2005.)